

Putem concluziona că un program de formare a deprinderilor ecologice și de protecție a mediului începând de la vârste timpurii își poate aduce contribuția la o educație prin și pentru valori, care poate dobândi forme concrete de realizare, la diferite nivele de școlaritate, livrând conținuturi informaționale în modalitate transdisciplinară, în context formal sau nonformal.

Referințe bibliografice:

1. Andon, Constantin, și alții, Teoria și metodologia familiarizării preșcolarilor cu natura. Chișinău : Univ.Ped. de Stat "Ion Creanga", 2014
2. Botnariuc, Nicolae și Vădineanu, Angheluță, Ecologie. București : Editura Didactică și pedagogică, 1982;
3. Burcu, Aurelian și Burcu, Alexandru, Educația ecologică, dezvoltarea durabilă și calitatea vieții. Cluj-Napoca: Editura Mega, 2005
4. Geamăna, Nicoleta-Adriana, Educație ecologică – îndrumar pentru activitatea în grădiniță și la clasa pregătitoare. București : Arlequin, 2013.
5. Piaget, Jean, Judecata morală la copil. [trad.] Dan Răutu. Chișinău : Editura: Cartier, 2012.

CREATING AN EFFICIENT WORKING ENVIRONMENT FOR THE SUCCESSFUL PERFORMANCE OF AN INTEGRATED ACTIVITY CREAREA UNUI MEDIU DE LUCRU EFICIENT PENTRU DESFĂȘURAREA CU SUCCES A UNEI ACTIVITĂȚI INTEGRATE

Nicoleta Alexandra UNGUREANU,
drd. UPS „I. Creangă” din Chișinău

CZU: 373.2.02

Summary: Through this article we aim to show the advantages of integrated activities in preschool education, while demonstrating that this didactic approach is one that resonates with the characteristics of contemporary society, a society in a continuous process of change and adaptation to new technological, climatic, biological, etc. realities. We will do this by showing at a theoretical level what “integrated activities” mean, what is the purpose of this teaching approach and how those activities can be applied in the classroom.

Rezumat: Prin acest articol ne propunem să arătăm avantajele activităților integrate în învățământul preșcolar, demonstrând totodată că această abordare didactică este una care rezonază cu caracteristicile societății contemporane, societate aflată într-un continuu proces de schimbare și adaptare la noile realități tehnologice, climatice, biologice, etc. Vom face asta arătând la nivel teoretic ce înseamnă „activități integrate”, care este scopul acestei abordări didactice și cum pot fi aplicate la clasă activitățile respective.

Key words: education, integrated activities, preschool education, educators.

Cuvinte-cheie: educație, activități integrate, învățământ preșcolar, educatori.

Sensuri și definiții ale activităților integrate

Pentru o mai bună înțelegere a demersului nostru, considerăm ca oportună pentru prezentul articol o explicație a conceptului de „activitate integrată” așa cum este ea înțeleasă și prezentată în literatura de specialitate.

Astfel, „prin activitate integrată înțelegem un demers global, în care granițele dintre categoriile de activități dispar, activitatea desfășurându-se după un scenariu unitar, în scopul investigării unei teme. Demers concertat, coerent, care nu se desfășoară fiindcă se cere, ci pentru că asigură un plus în educarea și instruirea copiilor. Aceste activități ample, care reunesc conținuturi din științe și domenii diferite înlesnesc copilului procesul înțelegerii, însușirii și aplicării

cunoștințelor. Astfel se creează situații de învățare optim structurate din punct de vedere logic, psihologic și pedagogic, determinând experiențe de învățare mai complexe, net superioare celor monodisciplinare. Activitatea integrată din grădiniță ne conduce la realizarea unui scenariu bine gândit pentru o zi. Această activitate presupune o împletire de obiective care provin de la arii curriculare diferite, apelându-se la conținuturi din diferite domenii.” [1]

Altfel spus un curriculum integrat permite copiilor să fie educați într-un mod holistic, fără restricții adesea impuse de limitele disciplinelor unice. De aceea programele pentru copilăria timpurie se concentrează asupra interdependența tuturor ariilor curriculare în a ajuta copiii să dobândească instrumente de bază pentru învățare. Predarea și învățarea privesc sub aspectul activităților integrate sunt procese didactice care le permit copiilor să dobândească și să utilizeze cunoștințe și abilități de bază în toate domeniile de conținut și să se dezvolte atitudini pozitive pentru continuarea succesului învățare pe tot parcursul claselor elementare. [2]

Educația integrată recunoaște și se bazează pe relațiile care există între toate disciplinele, mediul familial și cel social. De altfel cercetările sugerează că o abordare integrată a procesului educațional ajută mintea să devină mai adaptabilă deoarece creierul învață cel mai bine în viața reală, în stilul de imersiune pe mai multe căi în timp ce educația fragmentată (pe discipline), poate distruge pentru totdeauna bucuria și dragostea de a învăța. Practic, cu cât creierul face mai multe conexiuni, cu atât este mai mare oportunitatea de a face inferențe la nivel înalt. [3]

Practic, activitatea integrată - este activitatea specifică reformei curriculare propusă de noul Curriculum pentru învățământul preșcolar. Aceasta se desfășoară atât ca activități în cadrul unui proiect tematic, cât și în cadrul proiectării pe teme săptămânale. Procesul instructiv-educativ pe care îl desfășurăm în grădiniță, permite fiecărei educatoare, sau echipe de educatoare, punerea în valoare a propriei experiențe didactice, prin activități educative cu caracter integrat, și cu o abordare complexă a conținuturilor.

Scopul educației integrate

Scopul instruirii integrative este de a le permite elevilor să vadă relațiile și interdependențele dintre fenomenele și disciplinele studiate . Îi ajută atât pe preșcolari cât și pe elevi să conecteze cunoștințele și abilitățile din diverse domenii și, din interacțiunea cu ele să le structureze ca deprinderi gnoseologice semnificative. Examinarea întregurilor și perioadele de lucru exploratorii care leagă diferite domenii de cunoaștere îi îndrumă pe elevi să-și aplice cunoștințele și să producă experiențe de participare la consolidarea comună a cunoștințelor. Acest lucru le permite elevilor să înțeleagă semnificația complexă a subiectelor pe care le învață la școală pentru propria lor viață și comunitate, precum și pentru societate și omenire. În procesul de învățare integrat, preșcolarii și elevii sunt încurajați și ajutați să-și structureze și să-și extindă propria viziune asupra lumii, prin prisma experiențelor trăite și înțelese în cadrul activităților integrate. [4]

Crearea unui mediu de lucru eficient pentru desfășurarea unei activități integrate

Profesoara Lavinia Negru consideră că integrarea este o manieră de lucru oarecum asemănătoare cu interdisciplinaritatea, în sensul că obiectivele învățării au ca referință nu un domeniu experiențial ci o tematică unitară, comună mai multor domenii experiențiale. Cu toate acestea, în mod evident, nu trebuie făcută confuzia între cele două concepte și nu trebuie identificată interdisciplinaritatea unde accentul se pune pe integrarea conținuturilor cu integrarea care rupe barierele diferitelor domenii de activitate și grupează cunoașterea în funcție de obiectivele și tema propusă.

Drept pentru care trebuie să subliniem că activitățile integrate permit ca procesul educațional să fie creativ, interdisciplinar, complex, astfel încât să-i stimuleze pe preșcolari în

vederea asimilării informațiilor și formării abilităților, competențelor pentru viață. De asemenea, procesul instructiv-educativ din grădiniță permite fiecărei educatoare punerea în valoare a propriei experiențe didactice, prin acțiuni educative cu caracter integrat și cu abordare complexă a conținuturilor. Evident, în acest context, datorită relevanței sale practice, cea mai importantă forță motrică a integrării o constituie rezolvarea de probleme și să nu uităm că abordarea integrată a actului educațional situează copilul în centrul organizării și desfășurării procesului de predare-învățare. [5]

Totodată, reușita predării integrate a conținuturilor în grădiniță ține în mare măsură de gradul de structurare a conținutului proiectat, într-o viziune unitară, ținând anumite finalități. Învățarea într-o manieră cât mai firească, naturală pe de-o parte și, pe de altă parte, învățarea conform unei structuri riguroase sunt extreme care trebuie să coexiste în curriculum-ul integrat.

De reținut este faptul că preșcolarii trebuie să învețe într-o manieră integrată, fiecare etapă de dezvoltare fiind strâns legată de cealaltă. Activitățile integrate sunt oportune în acest sens, prin ele aducându-se un plus de lejeritate și mai multă coerență procesului de predare-învățare, punând accent deosebit pe joc ca metodă de bază a acestui proces. Activitatea integrată se dovedește a fi o soluție pentru o mai bună corelare a activităților de învățare cu viața societății, cultura și tehnologia didactică.

Referitor la derularea practică a unor astfel de activități, trebuie menționat faptul că scenariul didactic debutează întotdeauna cu o întâlnire în grup, motivul fiind o poveste, o întâmplare sau un personaj și deși conținuturile respective provin din domenii diferite, ele au totuși un subiect comun care urmează să fie studiat în urma realizării obiectivelor propuse. Operațiunea de integrare se va face prin împletirea tocmai în acest scenariu bine încheiat a conținuturilor corespunzătoare celor două arii curriculare implicate. Fiecare etapă educativă se leagă de cea precedentă. Copiii parcurg cu mai multă ușurință, mai degrabă sub formă de joc, conținuturile propuse. În plus față de activitățile integrate, trebuie să acordăm atenția cuvenită și predării tematice, care reprezintă oglinda prin care învățarea integrată se poate reflecta cel mai bine. Ea servește drept mijloc de sprijinire a dezvoltării concomitente a unor domenii, în opoziție față de concentrarea pe un aspect izolat, așa cum se întâmplă de obicei în cadrul învățământului tradițional.

Predarea tematică implică reflectarea legăturilor dintre mai multe discipline și conexiunile lor cu viața în general. „Proiectul tematic constituie o extindere, o investigare a unui subiect către care copilul își îndreaptă întreaga atenție și energie, respectând ritmul propriu, desfășurat de un grup mic, de întreaga grupă sau chiar de către un singur copil. Abordarea educațională propusă de programa preșcolară se orientează asupra folosirii metodei proiectelor tematice de grup, selectate, proiectate și elaborate cu ajutorul copilului și în care brainstorming-ul, lucrul în echipă și acțiunea directă a copilului cu mediul sunt mijloacele de bază ale procesului de predare-învățare. Activitatea pe care o presupune proiectul tematic este centrată pe copil și este una de grup, integrată, prin care copiii interacționează continuu și care urmărește integrarea noilor informații în structuri cognitive proprii și transferarea lor în conținuturi noi, aplicabile practic. Privită ca și strategie de învățare și evaluare, metoda proiectelor se referă la abordarea educațională propusă de programa preșcolară, în care lucrul în echipă și acțiunea directă a copilului cu mediul sunt mijloacele de bază ale procesului de predare – învățare – evaluare.” [6]

Tocmai din aceste considerente, voi face referire în cele ce urmează la învățarea pe bază de proiect tematic. Aceasta se fundamentează pe integrarea diferitelor arii curriculare prin explorarea unei idei interesante care se leagă de mai multe domenii. Prin intermediul proiectelor tematice, se face o investigație în profunzime a unui subiect, a unei teme realizate de un grup de copii și,

ocazional, de un singur copil. Un astfel de proiect tematic cuprinde anumite etape, fiecare cu importanța cuvenită pentru realizarea eficientă a unui astfel de demers educativ:

Faza I a proiectului – selectarea și conturarea a ceea ce va fi studiat și investigat. În această fază sunt implicați atât copiii, cât și educatoarea.

Criterii de selectare a subiectelor:

- să fie strâns legat de experiența cotidiană a copiilor;
- să fie suficient de familiar cel puțin câtorva copii pentru a fi capabili să formuleze întrebări relevante;
- să permită exersarea deprinderilor din toate domeniile de dezvoltare: limbă și comunicare, domeniul cognitiv, socio-emoțional, al dezvoltării fizice și al atitudinilor și capacităților în învățare;
- să fie suficient de bogat pentru a fi studiat cel puțin o zi, cel mult cinci săptămâni;
- să poată fi cercetat și acasă și la grădiniță.

Poate fi întocmită o hartă conceptuală, împreună cu copiii, prin metoda brainstorming-ului, harta poate fi completată și pe măsură ce proiectul se derulează.

Este important ca în această fază să fie ridicate întrebări la care vor căuta să răspundă prin proiectul la care vor lua parte, valorificându-și astfel experiența legată de subiectul respectiv, pentru ca aceasta să fie îmbogățită ulterior.

Faza a II-a presupune muncă de cercetare directă. Acest lucru poate fi realizat și prin excursii sau drumeții, atunci când acest lucru este posibil, pentru a observa mai îndeaproape locurile, obiectele sau evenimentele. Aceasta reprezintă etapa în care pe baza observației, copiii nu numai că pot furniza impresii, elabora opinii, dar în același timp pot desena, construi modele, înregistra date, explora, formula noi predicții, dezbate, soluționa etc.

Faza a III-a se concretizează în finalizarea și detalierea evenimentelor. Poate lua forma unei discuții, descrieri a ceea ce au descoperit și a prezentării unor produse, a unor prezentări dramatice, spectacole sau prin realizarea unor excursii.

Din seria avantajelor pe care un atare demers le implică, pot fi subliniate următoarele:

a) La nivelul copiilor:

- însușirea unor cunoștințe profunde și solide;
- facilitarea identificării relației dintre idei și concepte;
- posibilitatea mai lejeră de a face corelații între teorie și practică;
- parcurgerea unor teme mai interesante, la a căror alegere au colaborat ei înșiși;
- încurajarea comunicării;
- rezolvarea de sarcini prin cooperare
- adâncirea sentimentului de apartenență la grup;
- responsabilizarea în procesul de învățare.

b) La nivelul cadrelor didactice:

- activizarea și trezirea interesului în sensul abordării unor noi teme, metode, procedee etc.;
- planificarea mai judicioasă a actului didactic, pentru a răspunde optim noilor cerințe;
- derularea unor activități variate, care să ofere posibilitatea studierii în profunzime a subiectului;
- încurajarea originalității în activitatea didactică.

c) La nivelul părinților:

- implicarea în activitate ca voluntari;

- responsabilizarea și dezvoltarea sentimentului că sunt direct implicați în dezvoltarea copiilor lor;
- facilitarea înțelegerii modului de abordare a învățării; - acordarea unui sprijin mai mare copiilor, datorită participării active și conștiente la formarea acestora.

Proiectele tematice pot fi demarate pornind de la o întâmplare, un obiect sau un eveniment, dar ceea ce este esențial este să se asigure o balanță echitabilă între numărul de activități inițiate de copii și cele inițiate de educatoare, deci implicit și între sursele de proveniență a temelor abordate. Toate demersurile educaționale au de fapt ca și scop clar și bine delimitat sprijinirea copiilor în tot ceea ce înseamnă pregătirea pentru integrarea ulterioară în societate. Este impetuos necesar să-i învățăm pe copii să învingă dificultățile prin intervenții reale, posibile, să-i situăm în dialog cu mediul sau să-i facem să-și exerseze capacitatea de a opta și de a decide. Se impune, așadar ca procesul educațional integrativ să fie creativ, interdisciplinar, complex, să-i stimuleze pe copii în vederea asimilării informațiilor. [7]

Concluzii

Activitățile integrate sunt niște instrumente didactice binevenite în acest secol în care trebuie să învățăm să ne adaptăm unor noi realități date de evoluția tehnologică, de problemele de mediu existente, de transformările sociale la care asistăm. Provocările lumii contemporane sunt, în mod evident, altele decât cele ale bunicilor sau chiar ale părinților noștri. Din acest motiv trebuie să învățăm să întrepătrundem cu cunoștințele noastre mai multe domenii pentru ca activitățile noastre să aibă sens și finalitate în lumea actuală. În acest sens, activitățile integrate reprezintă un mijloc de a cuprinde înțelesul acestei lumi și poate cele mai potrivite instrumente cu ajutorul cărora putem interpreta complexitatea informațiilor cotidiene și putem face o sortare a lor în funcție de relevanță și priorități. Sub acest aspect este clar că ele trebuie aplicate în procesul educațional de la vârste cât mai fragede, în acest caz referindu-ne la învățământul preșcolar. Prin această abordare pedagogică, nu doar că educăm copiii, ci-i învățăm să se autoeduce pentru că activitățile integrate fac parte din viața de zi cu zi. Rolul nostru, al cadrelor didactice, este acela de a construi un „scenariu” prin care să reușim a valoriza educațional aceste resurse întâlnite în viața cotidiană. În același timp, prin exercițiu continuu, îi învățăm pe ei, copiii noștri să se deprindă a extrage utilul din activitățile integrate cu care se confruntă zilnic. Pentru că aceste activități nu sunt specifice doar școlii, ci sunt o reflecție a societății în care trăim, fiind o soluție prin care putem înțelege societatea în care trăim.

Așadar, putem afirma că activitățile integrate în învățământul preșcolar aduc un plus actului educațional prin prisma faptului că preșcolarii sunt stimulați să găsească soluții și explicații pe baza relațiilor pe care le stabilesc ei între ei, ei și mediul înconjurător, ei și părinți, ei și profesori, ei și disciplinele de la clasă. Toate acestea se întrepătrund dând naștere unei experiențe pedagogice complete și firești, care îl face pe preșcolar să se simtă parte a întregului act educațional.

Referințe bibliografice

1. Pușcaș, V. M., Tofan, R. A., Ciui, A., *Avantajele activităților integrate în grădiniță*, articol accesat în data de 13.11.2021 pe <http://pipp-bn.blogspot.com/2014/01/avantajele-activitatilor-integrate-in.html>;
2. Bredekamp, S. & Rosegrant, T. (Eds). (1992). *Reaching potentials: Appropriate curriculum and assessment for young children. Volume 1*. Washington, DC: National Association for the Education of Young Children, p. 181;
3. Jensen, E. (1996), *Brain-based learning*. Del Mar, CA: Turning Point Publishing, p. 63;

4. Jacobs, H. (1998). *Interdisciplinary curriculum: design and implementation*, Alexandria, VA: ASCD, p. 126;
5. Negru, L., *Modalități de organizare a activităților integrate*, articol accesat în data de 13.11.2021 pe https://www.academia.edu/26948000/MODALIT%C4%82%C5%A2I_DE_ORGANIZARE_A_ACTIVIT%C4%82%C5%A2ILOR_INTEGRATE
6. Culea, L., Sesovici, A., Grama, F., Pletea, M., Ionescu, D., Anghel, N., (2008), *Activitatea integrată din grădiniță, ghid pentru cadrele didactice din învățământul preuniversitar*, Didactica Publishing House, București, p. 212;
7. *** Noi repere ale educației timpurii în grădiniță, Proiectul pentru reforma educației timpurii, 2008, p. 84

MEDIUL EDUCAȚIONAL ȘI STAREA DE BINE A COPILULUI - OPORTUNITĂȚI DE DEZVOLTARE A ACESTUIA
THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT AND THE WELL-BEING OF THE CHILD - OPPORTUNITIES FOR ITS DEVELOPMENT

Elena CALIȚCHII,
metodist ,grad didactic doi, IET nr.1 com. Bubuieci

CZU: 373.2.02

Summary: Every child comes into the world like a white paper, it matters a lot to adults what landscape will be obtained on that paper, so the tools, which will be worked with, become the factors of the education of the future man in society. Heredity, Family and Environment are those factors involved in human development, this article will focus on "Environment" - one of the factors that can be guided and monitored. The child's first life experience in society belongs to the educational environment, in this case, kindergarten.

Rezumat. Fiecare copil vine pe lume ca o hârtie albă, mult contează de maturi ce peisaj se va obține pe acea hârtie, astfel uneltele, cu care se va lucra, devin factorii educației al viitorului om la societății. Ereditatea, Familia și Mediul sunt acei factori implicați în dezvoltarea umană, în acest articol se va accentua „Mediul”, - una dintre factori care poate fi ghidat și supravegheat. Prima experiență de viață a copilului în societate îi revine mediului educațional, în cazul dat, grădinița.

Key words: education, educational environment, well-being, preschool, teacher, activity centers.

Cuvinte cheie: educație, mediul educațional, starea de bine, preșcolar, cadru didactic, centre de activitate.

E bine de recunoscut că odată cu crearea mediului educațional unic în învățământ, societatea cotidiană solicită dimensiuni prioritare pentru procesul de educație. Una dintre acestea este perfecționarea mediului educațional care să încurajeze cooperarea, respectul, toleranța, libertatea în activitatea de învățare care ar forma la copilor deprinderi, atitudini și competențe generale.

Atitudini ale cadrului didactic ca înțelegerea copilului, încrederea în potențialului pozitiv al relației cadru didactic - copil și disponibilitatea de implicare reală, profundă și sinceră în această relație sunt premise care dezvoltă la copii starea de bine, încrederea în sine, disponibilitatea de comunicare eficientă, stimulează dorința de implicare a copilului în continua confirmare a caracterului pozitiv al relației.

Problema mediului educațional și influența acestuia asupra dezvoltării personalității ocupă unul dintre punctele importante în sistemul problemelor educației moderne. În primul rând, să determinăm definiția conceptului de „mediu” ca categorie care reunește sintagmele frecvent utilizate: „mediu educațional”, „mediu social”, „mediu socio-cultural”, „mediu în curs de dezvoltare”[11].